

Landsbygdsprogram för Örebro kommun

Reviderat 2020

PROGRAM

Uttrycker värdegrund och önskvärd utveckling av verksamheten.

POLICY

Uttrycker ett värdegrundsbaserat förhållningssätt och principer för vägledning.

STRATEGI

Konkretiserar ett program eller en policy och utgör en grund för Prioritering.

HANDLINGSPLAN

Beskriver konkreta mål och åtgärder.

RIKTLINJER

Säkerställer ett riktigt agerande och en god kvalitet vid handläggning och utförande.

Beslutad av Kommunfullmäktige, den 26 april 2017, §85
Reviderat. Beslut av Kommunfullmäktige, den 20 april 2021, § 139

Dokumentansvarig på politisk nivå: Landsbygdsnämnden
Dokumentansvarig på tjänstemannanivå: Landsbygdsenheten

Innehåll

Tillsammans utvecklar vi landsbygden	4
Ansvar och uppföljning	6
Omvärlden-Sverige-landsbygden	7
Landsbygden i Örebro	10
Hållbar utveckling och jämställdhet.....	12
Begreppsförklaringar.....	13
Viktiga kommunala kärnor	13
Mindre tätorter och småorter	13
Förening	13
Utvecklingsgrupp	13
Landsbygdssäkring	13
Örebro kommuns vision.....	14
Fokusområden	15
1. Demokrati, samverkan och lokalt inflytande	15
2. Boende.....	15
3. Näringsliv	16
4. Offentlig och kommersiell service.....	16
5. Kommunikationer.....	17
6. Föreningsliv	18
Referenser	19

Tillsammans utvecklar vi landsbygden

Detta landsbygdsprogram skall fungera som en gemensam vägvisare för Örebro kommuns långsiktiga arbete att skapa hållbar utveckling och tillväxt på landsbygden. Kommunens övergripande mål för landsbygden är att göra det enklare att bo, verka och leva där.

Det ska finnas förutsättningar att bo såväl i staden som på landsbygden, med en bra servicenivå. Landsbygdsprogrammet ska på ett övergripande sätt beskriva inom vilka områden som Örebro kommun kommer att rikta fokus för att uppnå en hållbar landsbygdsutveckling.

Tillsammans kan vi nå längre. Därför är det viktigt att alla nämnder, förvaltningar och styrelser i kommunen som på olika sätt berörs av programmets innehåll också har en god kunskap om landsbygden i Örebro. Genom att samla landsbygdsfrågor i ett kommunalt program skapas en gemensam riktning för dessa. Berörda förvaltningar, nämnder och styrelser ansvarar för att det arbetas fram långsiktiga handlingsplaner inom de områden som beskrivs i programmet.

Perspektiven i programmet är kommunala, men arbetet kommer också att genomföras i sammanhang där kommunen inte har rådighet. Allt som står i detta program är därmed inte ett kommunalt ansvar utan arbetet präglas i hög grad av dialog mellan medborgare, företagare, myndigheter och andra organisationer. Samverkan, samarbete och underifrånperspektiv är nödvändigt för att uppnå en god landsbygdsutveckling.

BAKGRUND

I januari 2015 bildades en Landsbygdsnämnd som ersatte de tidigare områdesnämnderna i Glanshammar, Tysslinge och Östernärke. Landsbygdsnämnden har det strategiska ansvaret att ta tillvara resurser som finns på landsbygden i Örebro kommun. Landsbygdsnämnden ska fungera som en ingång i kommunen vad gäller frågor som rör landsbygden, verka för en stark utveckling av den samt bevaka dess intresse. Uppdraget innefattar även att vara referensorgan i frågor som rör landsbygden.

Kommunstyrelsen gav under våren 2015 Landsbygdsnämnden i uppdrag att arbeta fram ett Landsbygdsprogram för Örebro kommun. Processen att ta fram programmet startade genom ett stort antal dialoger med medborgare, organisationer och det civila samhället på landsbygden. Landsbygdsnämnden har under 2015 arbetat med innehållet och utformningen av ett programförslag som skickats på remiss internt och externt. En parlamentarisk arbetsgrupp har därefter arbetat fram ett nytt programförslag. I den parlamentariska arbetsgruppen har representanter från samtliga partier i Landsbygdsnämnden ingått.

I december 2019 beslutade Landsbygdsnämnden att genomföra en enklare revidering av Landsbygdsprogrammet. En parlamentarisk arbetsgrupp har arbetat fram detta förslag. I den parlamentariska arbetsgruppen har representanter från samtliga partier i Landsbygdsnämnden ingått. Förslaget antogs av

Landsbygdsnämnden vid nämndens sammanträde i november 2020, för vidare behandling i Kommunstyrelsen och beslut av Kommunfullmäktige.

Ansvar och uppföljning

Programmet sträcker sig till år 2025. En enklare revidering är genomförd år 2020, där programmets fokusområden är oförändrade, men där, bland annat, omvärldsanalysen är uppdaterad. År 2022 ska en översyn av programmet genomföras för att undersöka behovet av ytterligare revidering, i alla delar av programmet.

Landsbygden ska göras väl synlig i kommande kommunövergripande strategier och planer som tas fram. Andra kommunala styrdokument som berörs är framför allt Översiktsplanen (2018) och Näringslivsprogrammet (2015).

Örebro kommuns Landsbygdsnämnd har med stöd av Kommunstyrelseförvaltningen ett särskilt ansvar för att följa upp landsbygdsprogrammet i sin helhet. Samtliga nämnder, förvaltningar och styrelser ska bedöma på vilket sätt målsättningarna i Landsbygdsprogrammet medför förändrade arbetssätt.

Berörda förvaltningar, nämnder och kommunala bolag ansvarar för att det arbetas fram långsiktiga handlingsplaner inom respektive fokusområde. Dessa ska inom ramen för budgetarbete och verksamhetsplaner beskriva sin del i verkställigheten av Landsbygdsprogrammet. Ett eventuellt utökad resursbehov för att arbeta i enlighet med programmet är upp till varje nämnd att finna lämpliga lösningar för.

Arbetet kommer att bygga på en fortsatt dialog med invånare på landsbygden i enlighet med Landsbygdsnämndens reglemente där det framgår att *Landsbygdsnämnden har inom sitt verksamhetsområde uppgiften att aktivt arbeta med medborgardialog, och stimulera till bildande av lokala grupper för landsbygdsutveckling.*

Arbetet ska årligen sammanfattas i nämndernas verksamhetsberättelser och i Örebro kommuns årsredovisning.

Omvärlden-Sverige-landsbygden

Förändringar och trender i omvärlden påverkar samhällsutvecklingen på lokal nivå. Därför är det viktigt att uppmärksamma pågående trender och förändringar.

Urbanisering

Enligt uppgifter från FN:s World urbanization bor mer än hälften av jordens befolkning i städer och att andelen förväntas öka. Urbaniseringsgraden baseras i FN:s uppgifter på varje enskilt lands egen definition av vad som är ett urbant område, vilket gör uppgifterna ganska osäkra. I Sverige utgörs ett urbant område (tätort) av ett område med minst 200 personer med max 200 meter mellan bostäderna, medan exempelvis Nigeria sätter gränsen vid 20 000 personer [1]. I en svensk kontext innebär det, enligt SCB:s tätortsdefinition, att urbanisering sker, statistiskt sett, oavsett om jag flyttar från Hidingsta till Askersby eller från Hidingsta till Göteborg. I detta sammanhang kan också nämnas att i SOM-institutets (samhälle opinion medier, Göteborgs universitet) nationella undersökning, publicerad 2016 anger 14 procent svarar att de bor i ren landsbygd, 19,2 procent att de bor i en mindre tätort, 48,7 procent att de bor i en stad eller större tätort, 17,8 procent att de bor i Stockholm, Göteborg eller Malmö.[2]. Det innebär att en tredjedel av Sveriges befolkning uppger att de bor utanför städer eller större tätorter.

Naturligtvis är det så att en urbanisering har skett och pågår globalt. Många städer har kommit att bli viktiga nav för ekonomi, politik, kultur och miljöfrågor. Städernas snabba tillväxt innebär också utmaningar såsom buller, luftföroreningar, trängsel, segregation, ökat tryck på offentlig service och stigande bostadspriser.

För Sveriges del är folkomflyttningen från land till stad i stort sett avslutad. Räknat i absoluta tal minskar inte längre landsbygdsbefolkningen. Däremot ökar den andel av befolkningen som bor i tätort jämfört med den andel som inte gör det. Den kraftigt ökade flyktinginvandringen till Sverige under åren 2013–2017 medförde att folkmängden ökade i nästan alla kommuner. Vid hög invandring från andra länder kan urbaniseringsgraden öka utan att detta innebär att fler människor flyttar från landsbygden in till städerna och det är det som sker idag. [3]

Befolkningsutveckling

Andelen invånare i arbetsför ålder inom eu minskar samtidigt som antalet pensionärer ökar. Andelen äldre i den sammanlagda befolkningen kommer att öka kraftigt de närmaste årtiondena. [4]

I Sverige ökar antalet personer i de mest yrkesverksamma åldrarna 20–64 år, men deras andel av befolkningen minskar. År 2017 var 57 procent av befolkningen i dessa åldrar och till år 2070 beräknas andelen ha minskat till 53 procent. [5] Detta kommer att innebära påfrestningar på samhällsekonomin.

I januari 2017 hade Sverige fler än 10 miljoner invånare. År 2029, beräknas folkmängden ha ökat med en miljon och befolkningen i Sverige passerar 11 miljoner. År 2070 kommer vi att vara nästan 13 miljoner i Sverige, enligt SCB:s befolkningsprognos. De beräkningar som ligger till underlag för denna prognos utfördes i mitten av mars 2020. Det var i början av Corona krisen. Det är i nuläget ovisst hur denna kommer att påverka befolkningsutvecklingen. [6]

Globalisering

En allt mer globaliserad värld med ökad handel ställer nya krav på samhället. Ökade flöden av människor, kapital, varor och tjänster har lett till framsteg inom kommunikation, transporter och informationsteknologi. Avfolkningen av olika landsbygder kan ses som ett led av globaliseringens drivkraft. [7] Det är emellertid nuläget, i och med Corona krisen, mycket osäkert hur världsekonomin och globaliseringen kommer att påverkas. När detta skrivs kan man beskriva det som att globaliseringen är pausad.

Digitalisering

Världen digitaliseras. Digitaliseringen är en genomgripande trend som kommer förändra nästan allting. Vad vi gör, hur vi gör och vad som går att göra. Många länder arbetar med en digital agenda.8

Digitalisering är inte ett självändamål. Det är ett medel som hjälper oss att lösa behov och utmaningar. Rätt använt är det ett viktigt verktyg för att nå de ambitiösa målen för hållbar utveckling som världens länder antagit. Agenda 2030 är en agenda för förändring mot ett hållbart samhälle.[8]

Enligt regeringens bredbandsstrategi: Sverige helt uppkopplat 2025, så är tillgång till bredband numera i det närmaste en förutsättning för att kunna ta del av grundläggande samhällsservice och att fullt ut vara delaktig i samhället. Inom en snar framtid kommer många av våra välfärdstjänster att bäras av den digitala infrastrukturen. Digitaliseringen kommer också att kunna bidra med en omfattande effektivisering av det offentliga och till en förbättrad samhällsservice och livskvalitet för medborgarna. Men för att alla människor ska kunna ta del av samhällsservice på ett jämlikt sätt, för att framgångsrika företag ska kunna utvecklas i alla delar av landet och för att det offentliga ska kunna effektivisera servicen till invånarna måste alla ha säker och snabb tillgång till internet.[9]

I bredbandsstrategin framgår det vidare att det viktigt att det offentliga bidrar med åtgärder som underlättar när geografiska avstånd och lägre befolkningsdensitet leder till dyrare utbyggnad. [9]

Klimatförändringar

Enligt FN:s klimatpanel förväntas klimatet bli varmare vilket kan försämra förutsättningar för livsmedelsproduktion och tillgången till sötvatten. Detta innebär att jordbruksmark kommer att bli en ännu viktigare resurs i framtiden. [10]

Sverige är ett land med bra förutsättningar för livsmedelsproduktion. Tillgången på mark och rent vatten är god och dessutom har Sverige kommit långt när det gäller djurskydd och miljöhänsyn. Trots detta minskar självförsörjningsgraden, mycket beroende på den globala marknaden.

I Regeringens Livsmedelsstrategi framgår att syftet med denna är att bidra till att potentialen i svensk livsmedelsproduktion nyttjas fullt ut. Den svenska livsmedelsproduktionen är i ett internationellt perspektiv mer miljö- och klimateffektiv och har en hög standard inom djurskydd och djurhälsa. Det framhålls också att klimatförändringarna kommer att försvåra produktion av livsmedel i vissa

delar av världen. Strategin framhåller också att det ur ett beredskapsperspektiv är en styrka med en inhemsk produktion av livsmedel. [11]

Avslutning

Landsbygden står inför en hel del utmaningar men erbjuder också unika och eftertraktade möjligheter. Att en levande landsbygd är viktigt ur ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbart perspektiv kan understrykas av det faktum att både land och stad är beroende av resurser som landsbygden tillgodoser samhället med.

Livsnödvändiga råvaror i form av material, energi och livsmedel kan nämnas som exempel. Landsbygdens utveckling är därför en fråga som berör samhällsutvecklingen i stort.

Landsbygden i Örebro

Örebro är en kommun med stark tillväxt vilket skapar gynnsam utvecklingspotential för dess landsbygd. Geografiskt sett är Örebro landsbygd centralt beläget i landet intill stora transportleder. Här finns unika kultur- och naturmiljöer och fantastiska skogar. Dessa utgör bas för försörjning för markägare men är också en plats för friluftsliv, entreprenörer, jägare och förnybara energikällor. Här finns också jordbruksmark med höga värden.

Örebro kommuns landsbygd inklusive dess mindre tätorter är till övervägande del en stadsnära landsbygd. Det innebär att det finns ”lantliga” boendemöjligheter med stor närhet till den stora staden och dess kommersiella och kulturella utbud, starka arbetsmarknad och välutbyggda offentliga serviceutbud. Det innebär också att det finns många ”urbana” boendemiljöer med stor närhet till de upplevelselandskap, utflyktsmål, fritids- och kulturaktiviteter som landsbygden erbjuder.

Även om kommunens landsbygd till stor del är stadsnära består den av många olika typer av landsbygder. Detta är viktigt att förstå och ta hänsyn till för att åstadkomma utveckling. Olika landsbygder har olika möjligheter och utmaningar. Exempelvis har Vintrosa andra förutsättningar jämfört med mer glest befolkade områden i kommunens sydöstra delar. Detta blir inte minst tydligt när det kommer till service och kommunikationer. På vissa delar av landsbygden finns god service och kommunikationsmöjligheter medan andra områden har långt till offentlig service och bristfälliga kommunikationer. Ju glesare befolkningsstruktur desto sämre tillgång till service och kommunikationer.

Att Örebro kommuns landsbygd generellt sett är en attraktiv boendemiljö kan avläsas i befolkningsstatistiken. Det har skett en obruten och stark befolkningstillväxt sedan 1970-talet. Den landsbygden med starkast tillväxt är den tätortsnära landsbygden.

Örebro kommun har stora möjligheter att attrahera barnfamiljer genom sin till stora delar tätortsnära landsbygd. Vid en utveckling enligt översiktsplanens intentioner kan detta ytterligare förstärkas. Många barnfamiljer vill bo utanför staden men nära jobben. Inflyttarna får mer bostad för pengarna samtidigt som det finns många arbetstillfällen inom ett rimligt pendlingsbart avstånd. [12]

För en fortsatt positiv befolkningsutveckling behöver attraktiva boendemiljöer vidareutvecklas och anpassas till olika målgrupper.

Näringslivet karaktäriseras av många olika typer av företag – precis som i samhället i stort. Här finns allt från småskaliga livsmedelsproducenter, småindustrier, transportföretag, service- turism- och hantverksföretag, till handelsföretag och storskaliga livsmedelsproducenter. På landsbygden i Örebro finns det en större andel egenföretagare än i staden. Jord- och skogsbruk står för en viktig del av sysselsättningen på landsbygden. Även fisket har en betydande roll. Dessa näringar är viktiga ur ett ekonomiskt perspektiv men de bidrar också med andra mervärden, däribland öppna landskap, biologisk mångfald, samt en högre grad av självförsörjning vad det gäller livsmedel och biobränsle för energiproduktion.

Det civila samhället spelar en stor och viktig roll då det är en viktig aktör för en god livsmiljö och demokratiutveckling på landsbygden. På landsbygden i Örebro finns ett starkt föreningsliv. Många av dessa fungerar som bygdens kraftverk då de arrangerar sådant som inte bara har med ordinarie verksamhet att göra. Föreningar skapar mötesplatser och spelar en särskild viktig roll för den sociala sammanhållningen. För att föreningslivet ska bli ännu starkare på landsbygden är det viktigt att skapa nya och bättre förutsättningar för det lokala föreningslivet.

Landsbygdens fortsatta utveckling handlar till stor del om relationer och utbyte mellan landsbygd och stad. För att stärka kopplingen mellan stad och land är det viktigt att det finns starka förbindelser och kopplingar mellan stad, mindre tätorter och landsbygd samt vidare ut i regionen. Denna helhet innebär också att det som är stadens respektive de mindre orternas och landsbygdens möjligheter och utmaningar hänger samman.

Hållbar utveckling och jämställdhet

Örebro kommun arbetar med hållbar utveckling som innebär att tillgodose dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov. För att få framgång i arbetet är det avgörande att integrera och samordna de tre dimensionerna av hållbar utveckling utifrån ett långsiktigt perspektiv.

Ekologiskt hållbar utveckling handlar om att hushålla med jordens resurser så att de räcker åt alla, idag och i framtiden. Vi är beroende av livskraftiga ekosystem och måste anpassa våra samhällen för att undvika miljöförstöring, utarmning av naturresurser och minskad biologisk mångfald. Områden som kommunen arbetar med är t.ex. klimat, vatten, biologisk mångfald, giftfri miljö och god bebyggd miljö. Landsbygdsprogrammet och dess fokusområden och mål ska genomsyras av Örebro kommuns Miljöprogram såväl som klimatstrategin.

Ekonomisk hållbarhet handlar om att skapa en samhällsutveckling, där den långsiktiga ekonomiska utvecklingen inte äventyras. De ekonomiska resurserna ska användas effektivt och resursförbrukningen ska bära den totala samhälleliga kostnaden, vilket innebär att eventuell miljö- respektive social påverkan inkluderas. Landsbygdsprogrammet och dess fokusområden och mål ska därför genomsyras av Örebro kommuns miljöprogram.

Social hållbarhet handlar till stor del om mänskliga rättigheter, folkhälsa, rättvisa, makt, och social sammanhållning. Kommunen arbetar också för lika villkor vilket innefattar jämställdhet, diskrimineringsfrågor, barnrättsfrågor etc. En social hållbar utveckling underbyggs av likabehandling och icke-diskriminering av människor. Landsbygdsprogrammet och dess fokusområden och mål ska därför genomsyras av kommunens Strategi för ett jämställt Örebro.

Hållbarhetsprogrammet

Örebro kommun har fattat beslut om ett hållbarhetsprogram. Programmet ska bidra till att kommunen når FN:s globala mål i Agenda 2030, såväl som nationella och lokala hållbarhetsmål. Hållbarhetsprogrammet innehåller övergripande och långsiktiga mål som omfattar FN:s mål i Agenda 2030, EU:s direktiv, nationell lagstiftning, regionala utvecklingsmål och beslutade lokala politiska ambitioner.

Begreppsförklaringar

En del begrepp är återkommande i programmet. Dessa förklaras nedan.

Viktiga kommunala kärnor

Landsbygdens viktiga kommunala kärnor är de tätorter i kommunen som har störst serviceinnehåll och viktig funktion som mötesplats i sin del av kommunen. Dessa är Garphyttan, Glanshammar, Odensbacken, Stora Mellösa, Vintrosa och Hovsta. Hovsta anges i översiktsplanen som en del av staden, men kan som kommunal kärna utvecklas till att ha stor betydelse för kommunens norra del. Sin funktion som kommunal kärna innebär att de är samlingspunkter för offentlig och kommersiell service vid sidan om Örebro tätort, de är viktiga som lokala mötesplatser i ett större omland, har starka kollektivtrafikförbindelser med Örebro tätort och har en viktig funktion för människors möjligheter att, oavsett ålder och socioekonomi, bo kvar i sin hembygd. Därutöver är de viktiga platser för in- och återflyttning till landsbygden.

Mindre tätorter och småorter

I Örebro kommun finns många mindre tätorter och småorter som är viktiga i sin bygd, ofta för att de har ett visst serviceinnehåll, föreningsliv eller för att de har en historia av att vara samlande punkter. Asker, Ekeby-Almby, Hampetorp, Hovsta, Kilsmo, Latorp, Norra Bro, Ölmbrotorp och samt småorterna Almbro, Brevens Bruk, Ervalla, Järle, Närkes Kil, Rinkaby och Tysslinge by är lokala kärnor på kommunens landsbygd, och ska ges fortsatta möjligheter att växa för att skapa förutsättningar för bibehållet eller utvecklat serviceinnehåll samt kollektivtrafik. Ekeby-Almby, Norra Bro och Hovsta är mindre tätorter som har stor närhet till Örebro tätort och påverkas påtagligt av stadens utveckling.

Förening

Sammanlutning av individer med ett gemensamt intresse. Har styrelse, stadgar etc. en förening kan söka ekonomiskt stöd hos driftsnämnd som arbetar inom föreningens ämnesområde för löpande drift. Via Landsbygdsnämnden kan en förening söka ekonomiskt stöd för utveckling av sin verksamhet.

Utvecklingsgrupp

Med lokal utvecklingsgrupp avses en grupp som organiserar sig för att utveckla den lokala bygden. En utvecklingsgrupp kan vara en förening men också en löst sammansatt grupp/nätverk som organiserar sig för att utveckla den lokala bygden. En utvecklingsgrupp behöver inte nödvändigtvis ha styrelse eller stadgar.

Landsbygdssäkring

Landsbygdssäkring är en metod för att säkra landsbygdsperspektivet i det kommunala arbetet. Landsbygdssäkring innebär att på ett medvetet, objektivet och systematiskt sätt ta hänsyn till och beakta landsbygdens särskilda förutsättningar.

Landsbygdssäkring innebär att vi ska se kommunens verksamhet ur ett helhetsperspektiv där kommunen har som uppgift att se, utveckla och säkra landsbygden. Ambitionen är att landsbygdsperspektivet ska bli en naturlig integrerad del i kommunens verksamhet.

Metoden handlar om att bedöma konsekvenserna vid kommunala processer såsom vid planering och beslut. Nämnder och förvaltningar bör beakta detta vid budgetarbete eftersom det kan medföra ett ökat resursbehov. Med hjälp av landsbygdssäkring är det möjligt att förhindra eller minska eventuella negativa konsekvenser för landsbygden samt stärka positiva effekter för landsbygden och hela kommunen.

Örebro kommuns vision

Landsbygdsprogrammet är en del i kommunens strategiska utvecklingsarbete att nå kommunens vision att vara ”Skandinaviens mest attraktiva medelstora stad”. Kommunens vision betonar stad vilket gör att den landsbygd som tillhör Örebro kan uppfattas som exkluderad. En levande landsbygd är attraktiv, oavsett om man väljer att bo i staden eller utanför. Landsbygden bidrar med en betydande del av vad som kan betraktas som attraktivt i Örebro kommun.

Fokusområden

Utifrån de utmaningar som identifierats för landsbygden i Örebro kommun har sex fokusområden arbetats fram. Till dessa har övergripande målformuleringar definierats. En förutsättning för att nå målen är att arbetet sker i samverkan mellan privata, offentliga och ideella aktörer. Handlingsplaner som konkretiserar målen av ansvariga nämnder kommer att arbetas fram.

1. Demokrati, samverkan och lokalt inflytande

Det lokala engagemanget för landsbygdens utveckling är viktigt att ta tillvara på. Det lokala inflytandet hos medborgare är en förutsättning för att inhämta den kunskap som finns om närmiljön och vad som krävs för att utveckla densamma. Det krävs kommunal lyhördhet för landsbygdens behov och ett underifrånperspektiv som alltid står i fokus. Landsbygdsnämnden ska själva och tillsammans med andra nämnder arbeta aktivt med medborgardialoger som rör landsbygdsfrågor. Landsbygdsnämnden ska också stimulera till bildande av lokala grupper för landsbygdsutveckling.

Det är viktigt med ett nära samarbete med utvecklingsgrupper på landsbygden, företagarföreningar och det civila samhället i allmänhet. Kommunen ska arbeta strategiskt med dessa grupper för att öka det demokratiska inflytandet hos medborgarna och därmed stärka landsbygden. Det är viktigt att de grupper som kommunen samverkar med är representativa för varje bygd. Kommunens samverkan med statliga myndigheter, Region Örebro län, Länsstyrelsen, LEADER Mellansjölandet, Örebrokompaniet, Hushållningssällskapet med flera är också viktigt att bibehålla och stärka.

Mål

- Örebro kommun ska verka för att öka det lokala inflytandet på landsbygden
- Örebro kommun ska tillämpa landsbygdssäkring i den kommunala organisationen.

2. Boende

För en fortsatt god utveckling på Örebros landsbygd är det viktigt att växande landsbygder och orter kan fortsätta att utvecklas med fler bostäder, på ett sätt som säkerställer en fortsatt attraktiv landskapsbild och viktiga hållbarhetsaspekter, men också att krympande och stillastående orter ska ha förutsättningar att kunna växa. Eftersom det generellt sett finns få hyresrätter på landsbygden i Örebro är tröskeln ganska hög för att kunna bosätta sig där. Det är långt ifrån alla socioekonomiska målgrupper som har möjlighet att bo på landsbygden i Örebro. Genom att erbjuda varierande upplåtelseformer anpassade för människor oavsett ålder och socioekonomi kan fler som vill bo på landsbygden få möjlighet att bosätta sig där.

Det är också viktigt att människor som redan bor på landsbygden kan bo kvar i livets alla skeden. På Örebro landsbygd råder det ett underskott av flerbostadshus och generellt sett finns det få mindre lägenheter.

Bebyggelse bör planeras så att den stärker landsbygdens möjlighet till utveckling och service. En strategisk planering för bostadsbyggande bör finnas för att uppnå ett hållbart samhälle. Vid planering av nya boenden ska landsbygdens specifika värden såsom natur- och kulturmiljöerna vara vägledande i bedömningarna. Det är också viktigt att värna om bördig jordbruksmark.

Mål

- Örebro kommun ska verka för att medborgare ska kunna bo på landsbygden i livets alla skeden
- Örebro kommun ska öka förutsättningarna för att medborgare oavsett socioekonomisk bakgrund ska kunna bosätta sig på landsbygden.

3. Näringsliv

För att lösa de utmaningar som finns för näringslivet är det viktigt att fånga upp de problem som företagen upplever. God infrastruktur i form av kommunikationer och tillgång till bredband är viktigt men inte alltid självklart. En annan svårighet är att hitta finansieringslösningar för företagsutveckling utanför tätorter.

Näringslivet på landsbygden är diversifierat och har stor potential som är viktig att ta tillvara på. Jord- och skogsbruket spelar en viktig roll för landsbygden situation och utveckling, inte minst med tanke på det ökade intresset för lokalproducerade livsmedel. Turismen på landsbygden har stor utvecklingspotential och besöksnäringen är en av Sveriges snabbast växande branscher. För att kunna ta tillvara på den ökade turismen är det viktigt att utveckla övernattningsmöjligheter för de som turistar på landsbygden.

Att utveckla näringslivet på landsbygden bidrar till att fler människor som bor på landsbygden också har möjlighet att arbeta där. Även omställning för en hållbar utveckling ger landsbygden stora möjligheter för företagande och entreprenörskap samtidigt som klimatpåverkan går i en positiv riktning.

Mål

- Örebro kommun ska verka för att underlätta företagandet på landsbygden
- Örebro kommun ska verka för att öka samverkan mellan näringslivet på landsbygden och kommunen

4. Offentlig och kommersiell service

Grundförutsättningen för en levande landsbygd är en väl fungerande vardag för de som bor och verkar där. Detta förutsätter att den offentliga servicen såsom skola, vård och omsorg är tillgänglig. Tillgången till skolor på landsbygden kan vara avgörande för att barnfamiljer ska flytta till eller bo kvar på landsbygden precis som vård och omsorg är för de äldre. Kommersiell service är också viktigt för att landsbygden ska vara en attraktiv plats att bo och verka på. Kommunen har inte samma rådighet över den kommersiella servicen men kan ändå samverka med andra

aktörer såsom myndigheter och civilsamhälle för att utveckla denna typ av service. En tillgänglig samhällsservice har betydelse för medborgarnas upplevelse av en trygg och attraktiv livsmiljö och ger förutsättningar för mötesplatser och ett aktivt deltagande i samhällslivet.

Viktiga kommunala kärnor är samlingspunkter för både offentlig och kommersiell service. Servicefunktioner och -innehåll ska så långt det är möjligt samlas i/kring orternas centrum. De är också viktiga som lokala mötesplatser i sitt omland och har goda kollektivtrafikförbindelser med Örebro tätort. Dessa samlingspunkter spelar en viktig funktion för människor att bo kvar i sin hembygd. Det är naturligt att de landsbygderna med glesare befolkningsstruktur har längre till service men genom att utöka servicen i de viktiga kommunala kärnorna gynnas även närliggande landsbygder.

Även mindre tätorter och småorter ska ges fortsatta möjligheter att växa för att skapa förutsättningar för bibehållet eller utvecklat serviceinnehåll och kollektivtrafik.

Mål

- Örebro kommun ska verka för att öka servicen i de viktiga kommunala kärnorna i enlighet med översiktsplanens intentioner
- Örebro kommun ska verka för en ökad samverkan mellan kommunen och myndigheter som bidrar till att utveckla den kommersiella servicen på landsbygden

5. Kommunikationer

En väl utbyggd infrastruktur och goda kommunikationsmöjligheter på landsbygden är viktigt för den privata, ideella och offentliga sektorn, speciellt eftersom avstånden ofta är långa. Goda kommunikationsmöjligheter skapar förutsättningar för att landsbygden ska kunna utvecklas i positiv riktning. Trafikplaneringen för landsbygden behöver samordnas utifrån ett helhetsperspektiv så att vägar är säkra för bilister och oskyddade trafikanter. De transporter som kommunen har rådighet över bör koordineras för att minska miljöbelastningen. Dessutom ska kommunen även fortsättningsvis bidra med ekonomiska medel till vägsamfälligheterna.

Även vägnätets standard spelar en central roll. Vägnätets standard ska vara bra på landsbygden men även till och från den. Bra vägar på landsbygden är en förutsättning för att det ska vara attraktivt att bo, verka och leva där. En god vägstandard bidrar till säkrare, snabbare arbetspendling, servicetransporter och kollektivtrafik men det gynnar också de som åker från stad till landsbygd. Medborgarna på landsbygden i Örebro pendlar i stor utsträckning till sitt arbete.

Landsbygdens fortsatta utveckling handlar till stor del om relationer och utbyte mellan landsbygd och stad. Ett utbyte där varor, tjänster, resurser och individer rör sig i båda riktningar. Detta förutsätter bättre kommunikationsmöjligheter. Pendlingsfrekvensen från landsbygden till Örebro tätort eller andra kommuner i regionen är hög. Ett förstärkt och mer anpassat kollektivtrafikstråk skulle gynna pendlare och troligen öka andelen kollektivtrafikresenärer. Kollektivtrafik är inte det enda alternativet till bil. Ett utökat gång- och cykelnät på landsbygden är gynnsamt för att minska miljöbelastningen men gör också landsbygden till en attraktivare plats.

Även tillgången till elektronisk infrastruktur har blivit allt viktigare för att landsbygdens medborgare och näringsliv ska kunna delta och verka i samhället oavsett vart de bor. Utbyggnaden av kommunens IT-infrastruktur är därför en viktig del i det kommunala som regionala utvecklingsarbetet.

Mål

- Öka förutsättningar för klimatsmart resande
- Örebro kommun ska verka för ett vägnät av god kvalitet i hela kommunen
- Bredbandsnätet byggs ut så att 90 % av hushållen och företagen erbjuds en överföringshastighet på 100 Mbit/s år 2020 och 100 % år 2025.

6. Föreningsliv

Föreningar och organisationer på landsbygden är själva fundamentet i det civila samhället. Ett starkt föreningsliv är nödvändigt för att stärka och utveckla landsbygden. Det ideella engagemanget i föreningar och organisationer är en grundpelare för att kunna bo och leva på landet. Eftersom föreningslivet på landsbygden kräver många ideellt engagerade finns en risk att föreningsverksamhet stannar av på landsbygden om eldsjälarna och ideellt engagerade människor minskar. Föreningslivet kräver god tillgång på mötesplatser som tillgodoser både kultur- och fritidsaktiviteter. Till mötesplatser hör inte bara fysiska byggnader utan även skog, mark, vatten och luft. Att ha tillgång till mötesplatser för föreningsverksamhet i sitt närområde och inte behöva transportera sig in till Örebro tätort är viktigt ur ett jämlikhetsperspektiv för människor på landsbygden. Gemenskap och sociala relationer har stor betydelse för hälsa och livskvalitet vilket understryker vikten av mötesplatser. För att stärka föreningslivet bör kommunen stimulera aktörer som vill arrangera kultur- och fritidsaktiviteter på landsbygden.

Mål

- Örebro kommun ska verka för ett starkare föreningsliv genom att stimulera aktörer som vill arrangera kultur- och fritidsaktiviteter på landsbygden
- Örebro kommun ska verka för en ökad samverkan med den ideella sektorn på landsbygden

Referenser

- 1) https://helasverige.se/fileadmin/user_upload/Kansli/pdf/Balansrapport_3_webb.pdf Hela Sverige ska leva, balansrapport 3
- 2) https://helasverige.se/fileadmin/user_upload/Kansli/pdf/Balansrapport_3_webb.pdf Hela Sverige ska leva, balansrapport 3.
- 3) <https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/bostadsmarknad/bostadsforsorjning/flyttningar/urbanisering/> Boverket, bostadsförsörjning-flyttningar-urbanisering
- 4) https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_structure_and_ageing/sv#Lite_mer_.C3.A4n_tre_personer_i_arbetsf.C3.B6r_.C3.A5lder_f.C3.B6r_varje_person_i_.C3.A5ldern_65_.C3.A5r_eller_.C3.A4ldre Befolkningsstruktur och åldrande i EU
- 5) https://www.scb.se/contentassets/b3973c6465b446a690aec868d8b67473/be0401_2018i70_br_be51br1801.pdf Sveriges framtida befolkning 2018–2070, SCB
- 6) <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/befolkningsprognos-for-sverige/> Befolkningsprognos för Sverige, SCB
- 7) <http://www.regeringen.se/contentassets/cb06e1fb555a4c22bc6ec7dbf9449cdd/sstrategiska-trender-i-globalt-perspektiv---2025-en-helt-annan-varld> Strategiska trender i globalt perspektiv, Regeringen
- 8) <https://digitaliseringsradet.se/vaerldens-digitala-agenda/> Världens digitala agenda, Digitaliseringsrådet
- 9) <https://www.regeringen.se/4b00e7/contentassets/a1a50c6a306544e28ebaf4f4aa29a74e/sverige-helt-uppkopplat-2025-slutlig.pdf> Regeringens bredbandsstrategi
- 10) <https://www.ipcc.ch/srccl/> SPECIAL REPORT Climate Change and Land, FN: s klimatpanel
- 11) https://www.regeringen.se/4908a0/contentassets/89c5b3e5d23f473d843d12f12379d07b/livsmedelsstrategin_kortversion_170130.pdf Livsmedelsstrategin, Regeringen
- 12) <https://www.sweco.se/siteassets/vart-erbjudande/verksamhetsomrade/samhallsanalys/sverigesnyageografi2019.pdf> Sveriges nya geografi 2019, Sweco